

O PROFESIE pentru PROFESII

Ediția din acest an a Zilei Bibliotecarului are o semnificație nouă pentru comunitatea biblioteconomică din republică:

Mai întâi, Ziua Bibliotecarului, anul acesta, se sărbătorește pentru prima oară la 23 aprilie conform deciziei oficiale a conducerii țării - decretului prezidențial din 8 februarie 2010;

Al doilea - Ziua Bibliotecarului are loc în condițiile actuale de europeanizare a societății și se consenmează în aceeași zi cu Ziua Mondială a Cărții și a Dreptului de Autor.

În acest context, se impune o scoatere în evidență a vechimii, nobleței, rolului și rostului deosebit al bibliotecii și bibliotecarului în prosperarea culturii și civilizației noastre.

Imaginea profesiei de bibliotecar devine incomparabil mai autentică, mai inedită, mai profundă și mai nobilă, dacă la constituirea ei se pune întreaga ontologie a profesiei.

Bibliologul neamț F. Milkau a făcut o încercare de a stabili anii de existență ai primului bibliotecar cunoscut în istorie, mormântul cărui a fost descoperit în timpul săpăturilor arheologice de pe platoul Giza. S-a stabilit că primul bibliotecar s-a născut cam prin anul 2894 înainte de Hristos și se numea Șepsecafankh. Acel prim bibliotecar, un demnitar din timpul celui de la patra dinastie de faraoni, după cum glăsuiește inscripția de pe mormânt, era „șeful casei cu scrieri”. Pe acele vremuri, pregătirea unui bibliotecar începea de la vârsta de cinci ani și dura o perioadă îndelungată, pentru că el trebuia să dețină *cărturarul prim al comunității*.

Istoria menționează și rolul extraordinar pe care îl juca biblioteca într-un stat, rol care l-a făcut pe un cercetător contemporan să afirme: „La început a fost biblioteca”.

Statul hetitilor, care se întindea în regiunea de nord a Siriei, avea o arhivă și o bibliotecă mult superioară din punctul de vedere al concepției și organizării tuturor bibliotecilor din acea vreme. Rămășițele lor au fost descoperite în timpul săpăturilor arheologice, efectuate la începutul sec.20 nu departe de Ancara. Arheologii au găsit peste

unsprezece mii de tăblițe de lut cu scris cuneiform, printre care se aflau letopisește, porunci împărătești, învățăături, descrieri ale unor ceremonii, texte rituale etc. În toate cele ce o caracterizau, biblioteca purta amprenta unui sistem și a unei ordini uimitoare. Această bibliotecă era pivotul activității statului, tot ce se făcea în țară era înregistrat în tăblițele păstrate în bibliotecă, astfel biblioteca însemna o țară, lucru pe care noi l-am ignorat mulți ani și poate nu-l conștientizăm nici astăzi.

Mulți conducători de stat, înțelegând importanța acestei instituții pentru țară, erau ei înșiși bibliotecari. Așa s-au constituit marile biblioteci ale lumii antice. Exemple strălucite de nume de conducători de țară-bibliotecari sunt cele ale lui:

1. Assurbanipal, vestitul rege asirian, primul și ultimul rege știutor de carte al Asiriei, care a adunat zeci de mii de tăblițe din argilă cu scrieri și cronici, texte astrologice și matematice și mituri despre originea lumii. Regele a dispus aranjarea documentelor în bibliotecă conform domeniilor cunoașterii, cărțile se înregistrau în cataloage speciale, iar pe fiecare carte se aplica ștampila regească cu inscripția „Palatul lui Assurbanipal, regele Universului și al Asiriei”.

2. Iaroslav cel Înțelept, marele cneaz al Kievului, ctitorul Catedralei Sfântei Sofia, a fost și ctitorul primei biblioteci de stat din Rusia, o mare parte din cărți ale căreia fiind scrise și traduse de către cronicarii timpului.

3. Benjamin Franklin a devenit una dintre cele mai cunoscute personalități din istoria Statelor Unite ale Americii, datorită caracterului său integru și mariei pasiuni pentru lectură și cunoaștere. Având numeroase ocupații - savant și diplomat, inventator și filozof, profesor și om politic, a rămas înscris în istoria Statelor Unite și prin faptul că a întemeiat prima bibliotecă publică din America, numită „Biblioteca din Philadelphia”.

Vestitul rege asirian, marele cneaz al Kievului și marele om politic american pot fi incluși, pe bună dreptate, în galeria numelor glorioase de bibliotecari ai timpului.

Șirul ontologic al marilor personalități care au fost bibliotecari și au lăsat urme adânci în istorie este un „șirag de piatră rară”, cum ar zice Mateevici.

În fruntea șiragului ar merita să fie **Callimah**, căci a fost directorul Bibliotecii din Alexandria, una din minunile lumii. Callimah este numit și „părintele bibliografiei”, fiind alcătuitorul celebrului îndrumar

în 120 volume al personalităților din toate domeniile cunoașterii, efectuând o adevărată muncă de cercetare pentru stabilirea originalității lucrărilor și numelor autorilor anonimi.

Profesia de bibliotecar are tradiții grandioase. Mulți bibliotecari celebri și-au adus contribuția lor decisivă la nașterea și dezvoltarea filosofiei, științei și literaturii, cum ar fi: Claudius Ptolomeu, astronom grec, a muncit pe parcursul mai multor ani în biblioteca din Alexandria; **Immanuel Kant**, celebrul filosof german, a lucrat ca asistent în biblioteca palatului din Königsberg; **David Jum (IOM)**, filosof, psiholog și economist scoțian, a fost bibliotecar al Societății Avocaților din Edinburgh; **Lao Zi**, autorul cărții sacre a daoismului, a lucrat în biblioteca regală a Chinei; **Leibniz**, filosof german, care a deținut 23 ani postul de bibliotecar, s-a implicat eficient în dezvoltarea științei biblioteconomice, încercând să creeze chiar și un sistem de indexare a documentelor. **Goethe**, mare poet, ilustru gânditor și om de știință german, a avut în subordine biblioteca și teatrul orășenesc; **Luis Borges**, unul din marii scriitori ai literaturii mondiale ai sec. XX, mai mulți ani din viață i-a dedicat lucrului în bibliotecă, dintre care 18 ani a fost director al Bibliotecii Naționale a Argentinei. **Ivan Crălov**, celebrul fabulist rus, a dedicat circa 30 de ani activității în Biblioteca Publică Imperială din Sankt Petersburg.

Odată cu dezvoltarea în timp a bibliotecilor, apar nume celebre de *biblioteconomiști, bibliologi, documentariști* etc., care își au locul în Panteonul mondial al profesiei noastre:

Gabriel Naude (1600-1663) – autorul principiilor biblioteconomice moderne;

Charles Nodier – autorul celebrului „Buletin de bibliofilie”;

Pierre Brunet – autorul primului manual de biblioteconomie;

Conrad Gessner – autorul primului indice bibliografic din lume – „Biblioteca Universalis”;

Cutter, Otlet, Brown, Ranganathan, Dewey – autorii unor sisteme de clasificare celebre.

În spațiul nostru cultural s-au afirmat, pe tărâmul biblioteconomiei, nume de aur, cum ar fi: Anastasie Bibliothecarius – bibliotecarul curții imperiale a Romei care, conform unor cercetări, își trăgea originile din Dacia; **Gheorghe Asachi** – autorul primului regulamente de organizare și funcționare a unei biblioteci în spațiul cultural românesc; **Mihai Eminescu** – a lucrat ca director al Bibliotecii Centrale din Iași, a fost bibliotecar al societă-

ții „România jună” și, în momentele mai grele ale vieții, își găsea „un liman de liniște” tot în bibliotecă; **Nicolae Iorga** - unul din cei care a pus bazele teoriei lecturii; **Hodoș, Bianu și Simonescu** sunt autorii monumentalei Bibliografii românești vechi.

În Basarabia, de la întemeierea primei biblioteci publice și până astăzi, s-au perindat mai multe generații de bibliotecari care au slujit profesia cu demnitate. Mulți dintre ei au intrat în istoria biblioteconomiei basarabene, alții – în istoria instituțiilor în care au activat.

Din pleiada de biblioteconomiști basarabeni am numi pe: Gavriil Bilevici, Venedict Beler, Daria Harjevskaja, Alexandru Chirtoacă, Petru Ganenco, Faina Tlehuçi, Ion Madan, Anton Novac.

Cu respect și recunoștință ne amintim de bibliotecarii-participanți la cel de-al Doilea Război Mondial, printre care:

Alexandra Kneazeva, Vera Siverinov, Mariana Muratov, Alexandru Suhomlinov.

Un biblioteconomist contemporan a remarcat că, pe parcursul anilor, s-a produs trecerea de la bibliotecarul savant la bibliotecarul funcțional, iar evoluția noilor tehnologii a generat trecerea de la bibliotecarul tradițional la cel ne-tradițional, sau cum zic adepții lui Michael Casey – de la bibliotecarul 1.0 la bibliotecarul 2.0.

În peisajul biblioteconomic de la noi aceste evoluții și delimitări, transformări și reorientări nu au o expresie pe deplin conturată. Este cert că încă persistă probleme dureroase referitoare la statutul social și la calitatea vieții bibliotecarilor. Prestanța deosebită a bibliotecarilor noștri merită să fie apreciată și prețuită la fel ca și în occidentul în care tindem să ne integrăm.

Istoria ne ilustrează rolul important al bibliotecilor în viața statelor antice. Acest rol trebuie menținut și valorificat și în perioada contemporană, sensibilizând factorii de resort de nivel guvernamental despre importanța bibliotecilor și a organelor de informare în dezvoltarea Societății Cunoașterii.

Revenind cu gândul la primul bibliotecar din lume e bine că nu a rămas necunoscut. Nu ar fi deloc rău dacă bibliotecarii noștri ar avea acea stimă și apreciere ca primul bibliotecar din lume.

La acest frumos eveniment pentru comunitatea bibliotecară, vă exprim sincerele mele sentimente de considerație, dorindu-vă să obțineți noi realizări în activitatea nobilă pe care o efectuați, sănătate, prosperare, creativitate și să vă bucurați de aprecierea înaltă a societății.

Ludmila COSTIN,
președinte ABRM,
director BRȘA UASM